

Raisio Kansakoulunmäki (Ihala)

Rautakautisen kalmiston kaivaus 5.6–16.7.1960

Anna-Liisa Hirviluoto

(Koonnut Katja Vuoristo 2010)



Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Johdanto	3
Haudat.....	3
Karttaluettelo	7
Kartat	8

Arkisto- ja rekisteritiedot

Anna-Liisa Hirviluoto tutki vuonna 1960 Raision Kansakoulunmäen rautakauden lopulle ajoittuvaa ruumiskalmistoa. Kaivausten kartat piirrettiin tuolloin puhtaaksi. Hirviluoto kirjoitti vuonna 1969 lyhyen kertomuksen tutkimuksista, mutta kaivausraportin valmiiksi kokoaminen jäi tekemättä.

Kansakoulunmäen kaivausraportti ja kartat on koottu yhteen vuonna 2010, kokoojana on ollut Katja Vuoristo. Kaivauksiin liittyviä kuvia ei ole löytynyt. Raporttiin on lisätty arkisto- ja rekisteritiedot sekä sisällys- ja karttaluettelo. Kohteen arkistotietoihin on merkitty myös tiedot kaivausten jälkeisistä tutkimuksista ja löydöistä.

Helsingissä 11.10.2010

Katja Vuoristo, FM

Kohteen tiedot

Kohde: Raisio Kansakoulunmäki (Ihala)

Tutkimus: Rautakautisen ruumiskalmiston kaivaus

Toteuttaja: Museoviraston arkeologian osasto

Kaivauksenjohtaja: Anna-Liisa Hirviluoto

Kenttätö: 5.6.–16.7.1960

Tutkimusraportti: Anna-Liisa Hirviluoto 1960 (koonnut Katja Vuoristo 2010), Museoviraston arkeologian osaston arkisto

Peruskartta: 104309 Turku

Koordinaatit: pkoo: 6716088, ikoo: 3235776, Z/m.mpy alin: 10,00, ylin: 15,00

Kuvat: -

Kaivauslöydöt: KM 15357

Kohteen tutkimukset:

1902, irtolöytö

1957 Gunlög Ahlbäck, inventointi

1958 Jorma Leppäaho, kaivaus

1959 Anna-Liisa Hirviluoto, kaivaus

1960 Anna-Liisa Hirviluoto, kaivaus

1977 Heljä Brusila, inventointi

1995 Ann-Christin Antell, koekaivaus

2003 Heljä Brusila, TMM, tarkastus

2006 Heljä Brusila/ Turun maakuntamuseo, valvonta

Muut löydöt:

KM 4161:1-4

KM 14275 Rautak. kalmistolöytöjä

KM 14676 Rautak. kalmistolöytöjä

Tiivistelmä: Kalmisto sijaitsee noin 100 m länteen Raisionjoesta olevalla mäellä Konsan ala-asteen koulun pihalla. Piha-alueella mäen pinta on tasainen, joen puolella itärinne laskee melko jyrkästi jokisuistoon, kun taas pelloille viettävät rinteet ovat loivempia. Kalmiston ydinalue on ollut koulurakennuksen kohdalla, mutta kalmistoa saattaa olla vielä koulun pihalla ja ympäristössä.

Kalmisto ajoittuu lähinnä 1100-luvulle ja sinne on tehty pelkkiä ruumishautauksia. Ruumishautaukset sekä korujen, työkalujen ja aseiden vähyys löydöissä viittaavat siihen, että kalmistoa ovat käyttäneet kristinuskon omaksuneet ihmiset. Haudoista on löytynyt runsaasti säilyneitä kankaanpaloja, joiden avulla on rekonstruoitu ns. Raision muinaispuku, naisen asu 1100-luvulta. Haudat ovat olleet lähes säännönmukaisesti itä-länsisuuntaisia ja niitä on ollut usein monessa kerroksessa. Moniin hautoihin vainaja on pantu puuarkussa, joka on ollut osassa ruuhimainen.

Rautakautisen ruumiskalmiston kaivaukset
RAISION Ihalan vanhalla kansakoululla
5.6. - 16.7.1960.

Johdanto

Raision Ihalan vanhan kansakoulun eteläpuolella jatkettiin edellä mainittuina päivinä kalmiston tutkimuksia välittömästi siitä, mihin edellisenä kesänä oli päädytty, n. 12 m kansakoulun sementtisestä nurkkauksesta pohjoiseen. Kartanpiirtäjänä toimi ylioppilas Marketta Waris.

Paikalla oli 15 - 40 cm vahva sepeli- ja täytemaakerros löytöalueen päällä. Täytemaan alla oli muutaman cm:n vahvuinen hiekkakerros, jonka alta hautaukset tulivat esiin.

Kaivausalue I. Alueen laajuus oli 21 m²; siitä tuli esiin neljä hautauksen jäännöstä.

Haudat

Hauta XXI (ruudut 4, 5, 6 - A, B, C).

Haudan suunta länsi-itä. Pohjan löytösyvyys n. 20 - 57 cm. Pääkallo haudan länsipäässä. Pitkittäisillä sivuilla noki-viiruja, arkun jäännöstä. Haudan länsipäädyssä oli litteä hiekkakivilaaka pystyssä. Rautanauvoja löytyi runsaasti, sekä päädyissä että sivuilla. Arkun sisällä maa oli laikullista, noensekaista. Kuopassa oli kaksi luurangon jäännöstä vierekkäin.

Luuranko A. Pääkallon vasemmalla laidalla, arviolta korvan kohdalla pronssiripukka (löytö 37), päänauhasta. Vieressä karvoja, tekstiiliä? Kaulan kohdalla oli helminauhan kaltainen ruskea ringi. Muita vartalon luita ei löytynyt. Mahdollisesti vanhempi kuin hauta B.

Luuranko B. Pääkallosta oli jäljellä hampaita ja muutamia luita. Sääriluut olivat näkyvissä, samoin rintakehä tummana massana.

Hauta XXII (ruudut 1, 2 - A).

Muutaman cm:n syvyydessä sepelin alta laskettuna tuli esiin itäsuuntaisen arkun itäpää. Varsinkin arkun eteläreuna oli hyvin säilynyt, puun syyt arkun pituussuunnassa. Luuta haudasta ei löydetty.

Hauta XXIII (ruudut 2, 3 - U1).

Heti saven alta n. 15 cm:n syvyydestä tuli esiin sääriluut, länsi-itäsuunnassa, todennäköisesti länsi-itäsuuntaisesta haudasta. Luiden ympärillä oli maassa hiiltä. Haudan keskivaiheella oli arkunnaula.

Hauta XXIV (ruudut 2, 3 - P1, Q1).

Haudan kuvio ja luut tulivat esiin aivan sepelin alta. Hauda oli länsi-itäsuuntainen, pää lännessä. Haudan itäpää oli tuhoutunut jätkekuopan kaivauksen takia. Luista oli säilynyt käsivarren luut; vasen käsivarsi oli koukistettuna rinnan päällä, pääkallon luut ja reisiluita. Reunoilla oli vähän puuta, syyt länsi-itäsuunnassa sekä arkunnauloja. Pääpuolelta löytyi haudan keskivaiheilta kulkunen sekä kaksi kulkusenpuolikasta (löydöt 55, 59 ja 60). Pään oikealta puolelta tavattiin varsinaisen hautakuvion ulkopuolelta kolme kulkusen puolikasta (61, 52 ja 51, joika oli irtolöytö). Pään oikealla puolella, varsinaisen hautakuvion ulkopuolella oli puhkonaista pronssilevyä, joka oli niitattu moninkertaiseen nahkahihnaan (löytö 63). Sen vieressä oli pala nahkaa, jossa oli pronssilyötettä. Sisällä oli raudanpalanen, veitsestä (löytö 70). Molemmat edellä mainitut ovat ilmeisesti puukontupesta. Numero 63 vieressä, maassa 11 cm alempana oli rautainen tulusrauta (löytö 68).

Hauta XXV (ruudut 2 - R1, S1).

Hauta oli länsi-itäsuuntainen, pää lännessä. Löytötaso oli n. 20 cm:n syvyydessä laskettuna sepelikerroksen alta. Hauta oli täysin tuhoutunut. Vain pääluita ja muutamia katkelmallisia raajojen luita oli tallella. Haudasta löytyi arkunnaula.

Hauta XXVI (ruudut 2, 3 - R1)

Haudan suunta oli länsi-itä. Löytösyvyys oli sepelin alta laskettuna n. 20 - 25 cm. Länsipäästä sekä eteläiseltä reunalta löytyi arkunnauloja. Arkunpuuta oli eteläisellä reunalla, syyt haudan pituussuunnan mukaisesti. Luuranko oli hyvin säilynyt, pää lännessä. Oikea käsivarsi koukistettu vyötäisille. Vasen käsivarsi oli koukistettu ylöspäin olkapäälle. Pääkallo oli taipunut vasemmalle. Selkärangan nikamat erittäin hyväkuntoisia. Esinelöytöjä ei haudasta tavattu. Hauta XXVI oli osaksi viereisen haudan XXVII päällä, ja on ilmeisesti sitä nuorempi. Haudan luoteisesta kulmasta tavattiin pronssikulkunen (nro 76).

Hauta XXVII (ruudut 1, 2 - R1, Q1)

Haudan suunta oli länsi-itä. Pohjoisella reunalla oli arkunjäännöstä, puuta, jonka syyt kulkevat haudan pituussuunnan mukaisesti. Etelänpuoleisesta pitkästä reunasta löytyi arkunnaula. Luurangosta löytyi haudan pohjoiselta reunalta raajojen luita ja länsipäässä oli pääkallon pyöreä hahmo. Haudan länsipäästä tavattiin kulkusen puolikas. Tällä löytötasolla oli haudan keskivaiheilla hieman hiiltä. Kuten jo edellä on todettu, hauta on hävitetty osaksi (eteläreuna) viereisen hautauksen yhteydessä. On mahdollista, että pronssikulkusen puolikas (löytö 76), joka tavattiin haudan XXVI luoteisesta kulmasta kuuluu hautaan XXVII, josta on myöskin kulkunen nro 81.

Hauta XXVIII (ruudut -1, 0 - Q1, P1)

Hautaus tuli esiin sepelikerroksen alta. Länsi-itäsuuntainen. Arkusta oli jäljellä hyvin säilynyt länsipääty, arkun poikkipuu. Kaksi arkunnaulaa löytyi pohjoissivulta, yksi eteläsivulta. Luurangosta oli maassa jäljellä pääkallon laki, käsivarren luut, lonkkaluut ja reisiluut. Pää oli länteen.

Näiden hauta-alueilta tavattujen esineiden lisäksi löytyi varsinkin arkunnauloja hajaltaan sieltä täältä, tuhoutuneista haudoista, joita kalmistossa varmasti on olemassa.

Helsingissä marraskuun 7 päivänä 1969

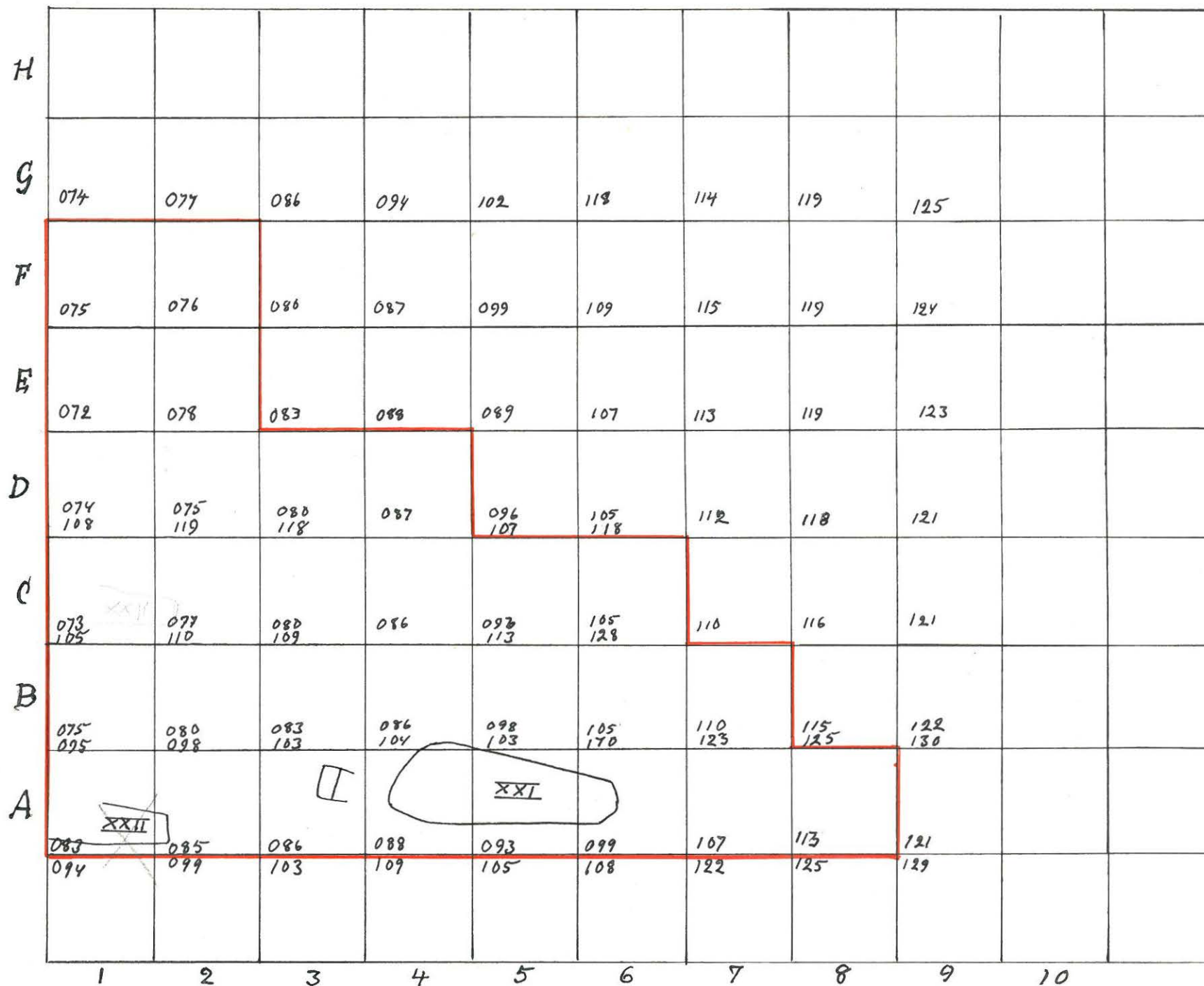
Anna-Liisa Hirviluoto

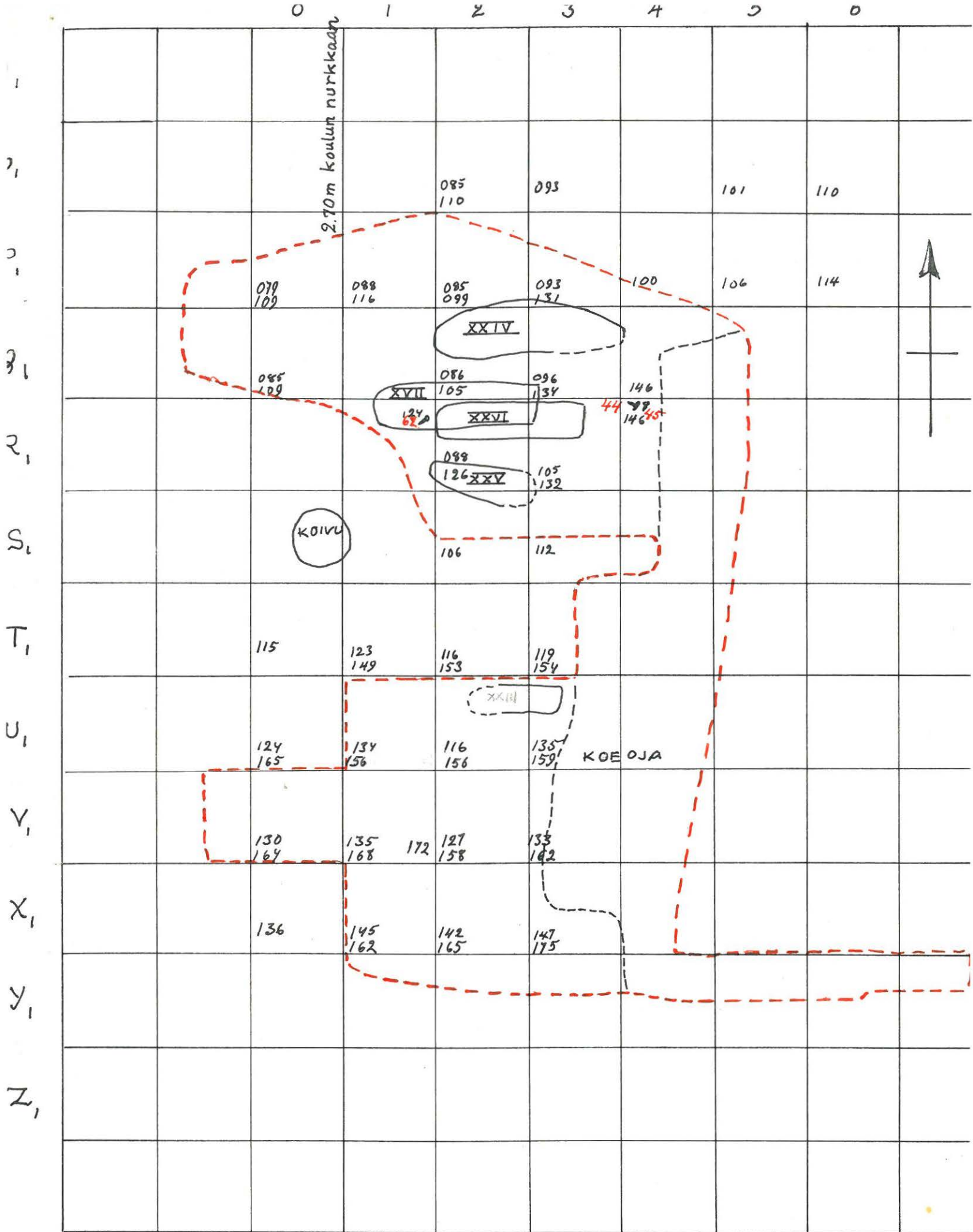
Karttaluettelo

Karttatyyppe	Aihe	Mk	Piirtäjä	Koko	Sivunro
Yleiskartta, kaivausalue I	Pinta- ja pohjavaaitukset ja hautojen sijainti	1:50	Marketta Waris	A4	8
Yleiskartta, kaivausalue II	Pinta- ja pohjavaaitukset ja hautojen sijainti	1:50	Marketta Waris	A4	9
Tasokartta	Kaivausalue I, 1. kerros	1:10	Marketta Waris	A4	10
Tasokartta	Kaivausalue I, 2. kerros, hauta XXI.	1:10	Marketta Waris	A4	11
Tasokartta	Kaivausalue II, hauta XXII.	1:10	Marketta Waris	A4	12
Tasokartta	Kaivausalue II, hauta XXIII.	1:10	Marketta Waris	A4	13
Tasokartta	Kaivausalue II, haudat XXIV ja XXVI.	1:10	Marketta Waris	A3	14
Tasokartta	Kaivausalue II, haudat XXVII ja XXVIII.	1:10	Marketta Waris	A4	15

RAISIO, IHALA
Marketta Varis 1960

KAIVAUSALUE I
— Kaivettu alue 1:50





RAISIO, IHALA
KAIVAUSALUE II, MK 1:50
Marketta Varis 1960

— tutkittu alue
Kp 0.20 9



c

B

A

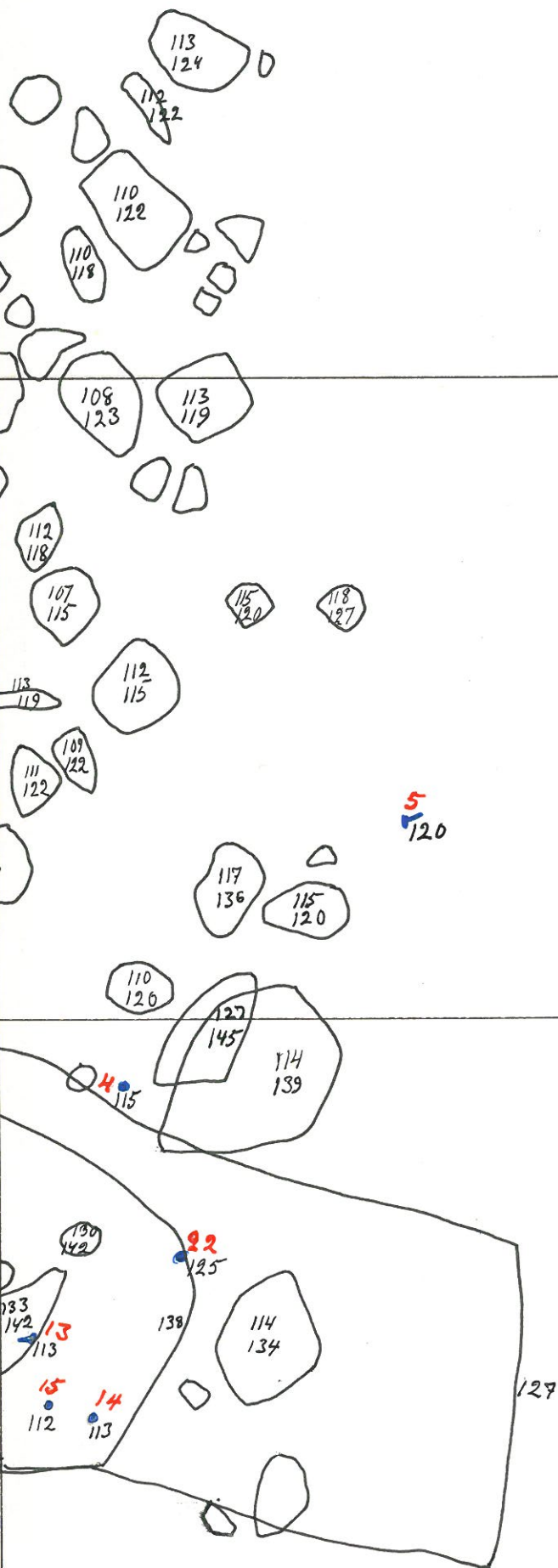
H. XXI

PUUTA

6cm korkeat mäykät

Kartta 3

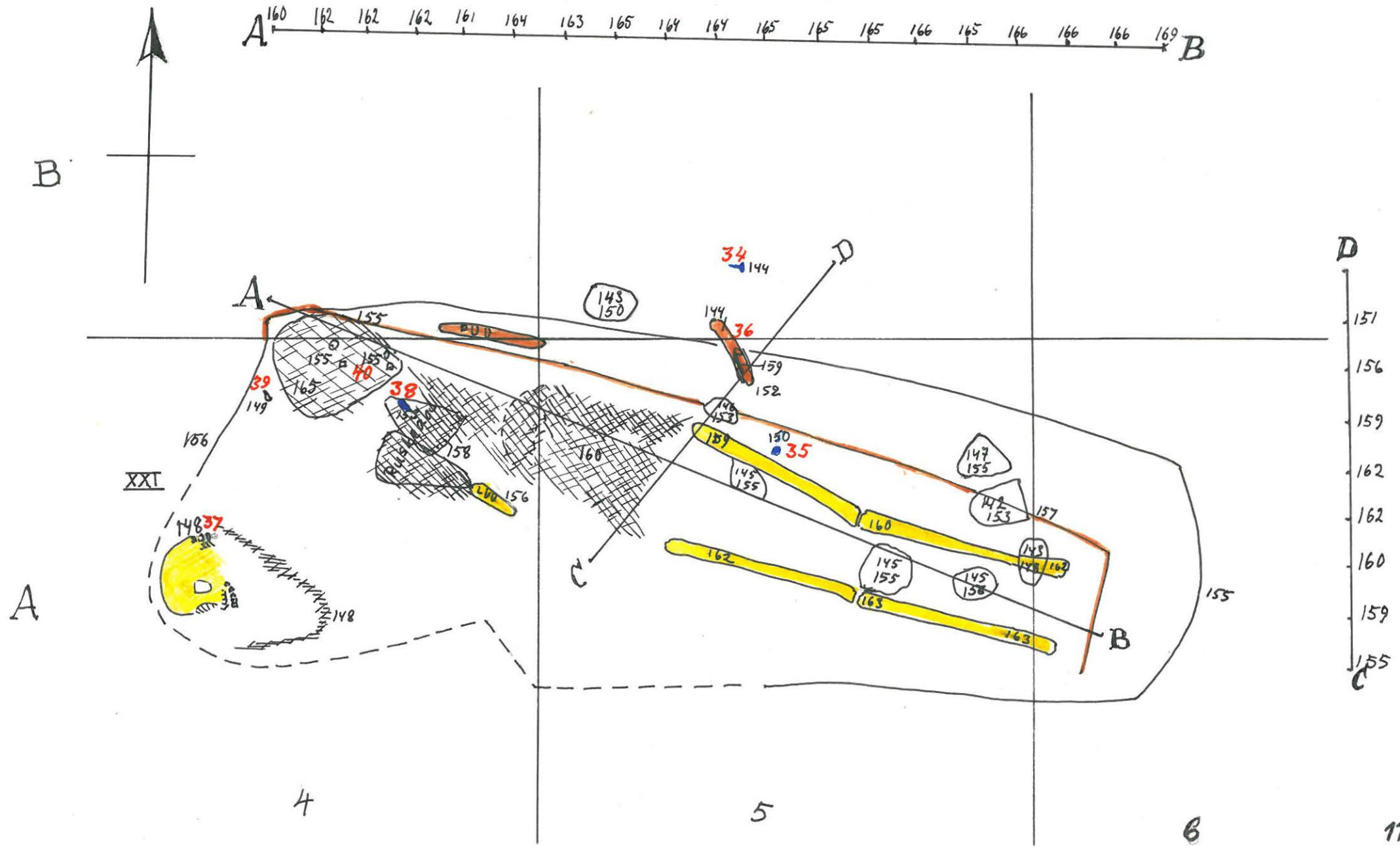
RAISIO, IHALA,
KAIVAUSALUE I
1 Kerros, 1960
MARKETTA WARIS
1:10



Kartta 4.

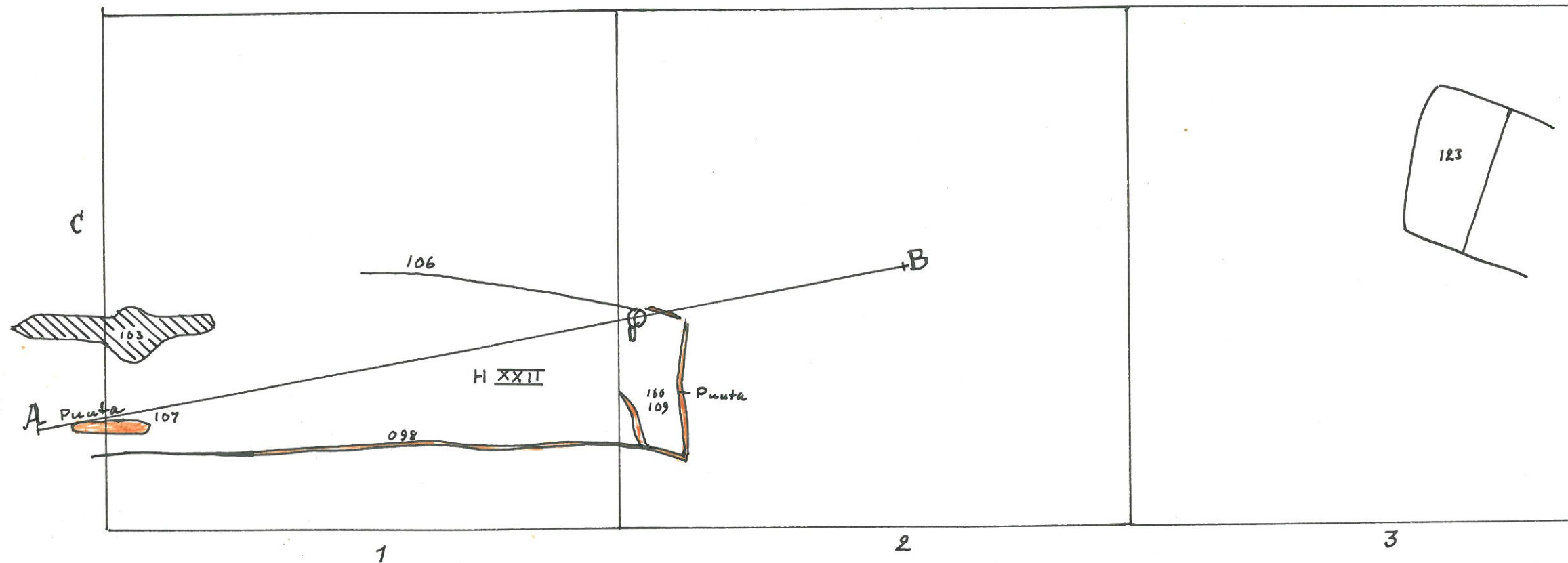
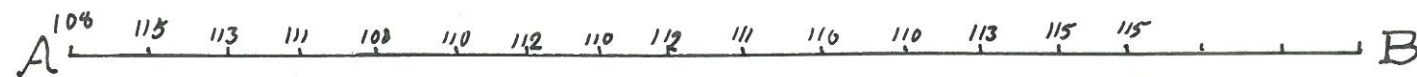
RAISIO, IHALA,
II Kerros 1:10
M. Waris 1960

tekstiiliä



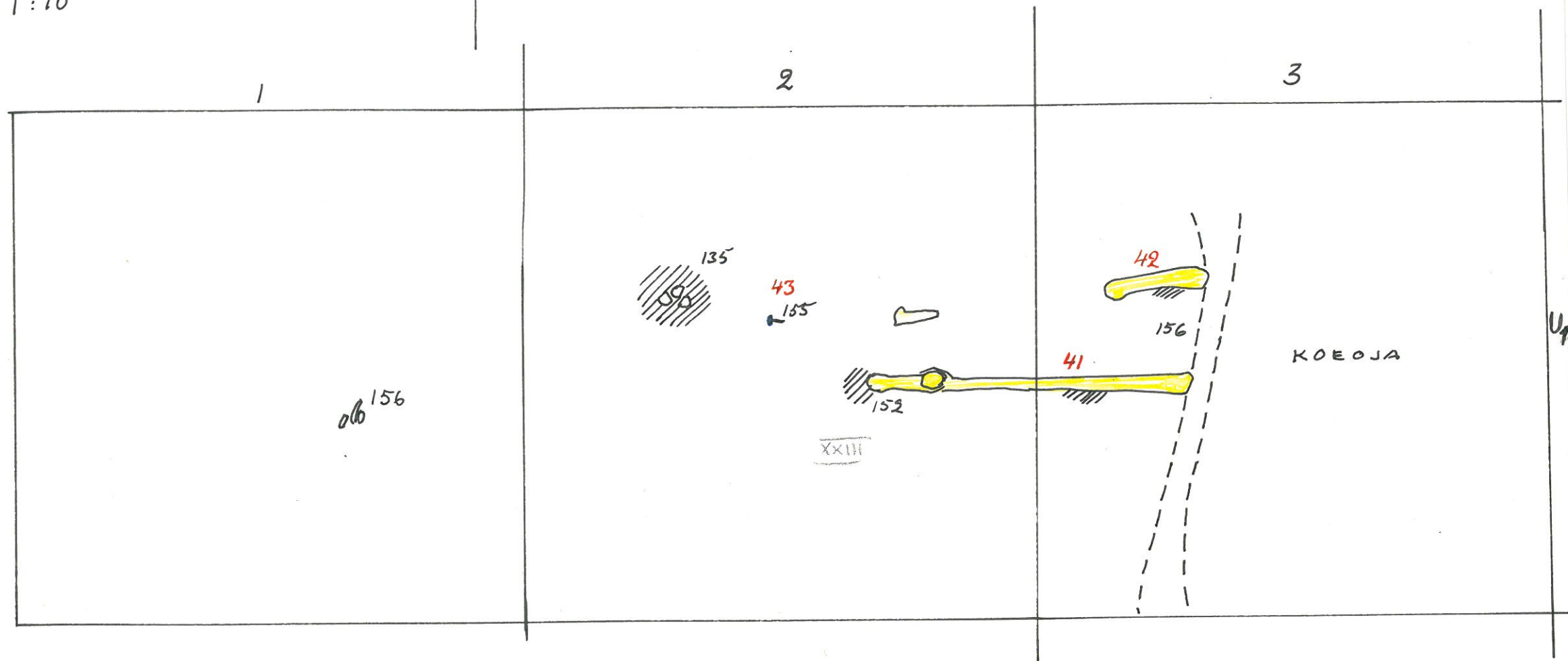
Kartta l. 5.

RAISIO, IHALA
KAIVAUSALUE II
M. VARIS 1960
1:10



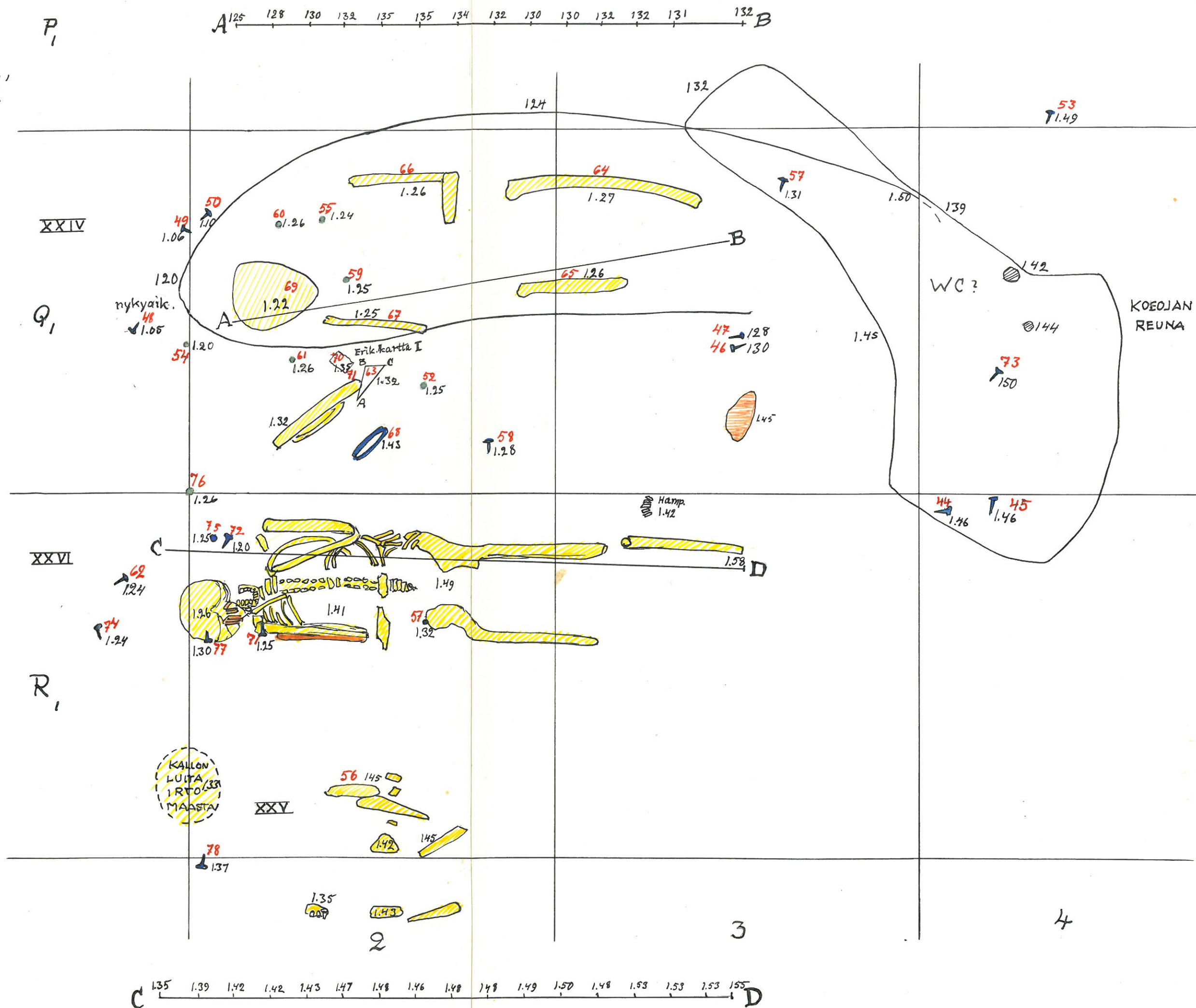
Karttal. 6.

RAISIO, IHALA
KAIVAUSALUE II
M. VARIS 1960
1:10



Karttal. 7.

RAISIO, IHALA,
KAIVAUSALUE II
M. Waris 1960
1:10

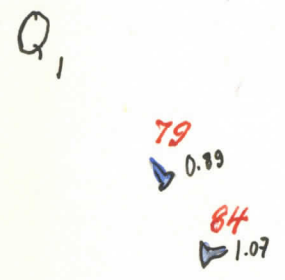
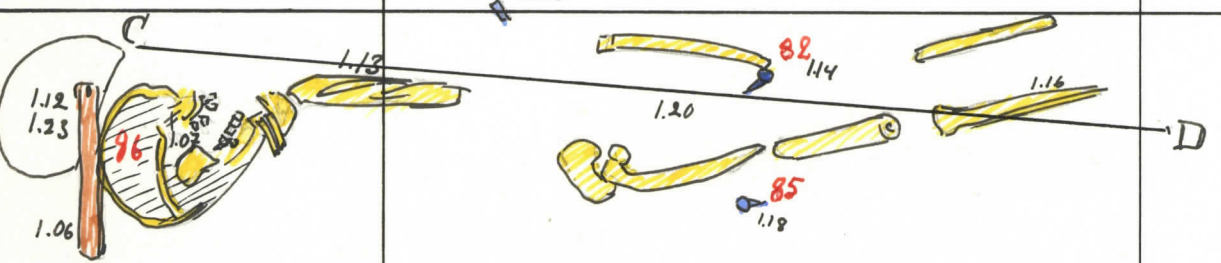


P₁ Karttal. 8.

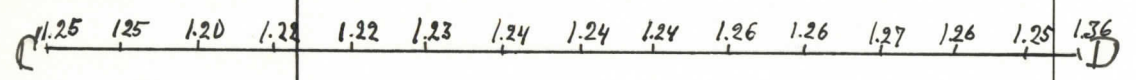
RAISIO, IHALA
KAIVAUSALUE II
M. Waris 1960
1:10



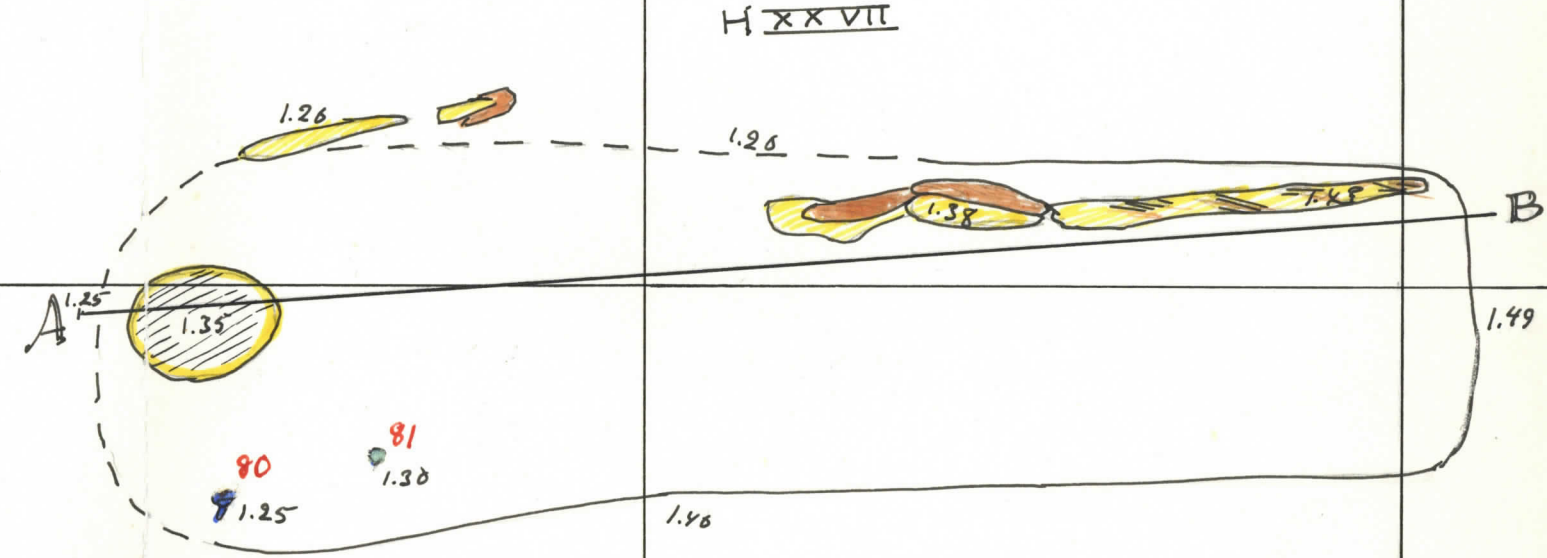
H XXVIII



Hauta XXVIII:n pohja



R₁



Hauta XXVII:n pohja

